

Verkiezingsprogramma 2023-2027

ChristenUnie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Vastgesteld op 16-1-2023

Inleiding

Voor toekomstgericht rentmeesterschap en verantwoord waterbestuur

In dit verkiezingsprogramma leggen we uit wat de standpunten zijn van de ChristenUnie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden in regio Utrecht bij de waterschapsverkiezingen 2023. En waar de ChristenUnie zich voor inzet in het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Het waterschap gaat ergens over!

Zonder water groeit er niets. De mens, de natuur en de economie kunnen niet zonder water. Het waterschap heeft drie hoofdtaken¹:

1. Veilige dijken
2. Voldoende en schoon oppervlaktewater
3. Gezuiverd afvalwater

Dit zijn belangrijke randvoorwaarden voor een land om goed te kunnen leven en werken. De manier waarop het waterschap haar werk doet is daarbij belangrijk. Lossen we alleen de problemen van vandaag op? Of kijken we ook verder? De ChristenUnie kiest voor dat laatste. En we willen dat werk zo milieu-verantwoord mogelijk doen.

Dit is onze motivatie

Wij zetten ons in voor een waterschap dat dienstbaar is aan inwoners, bedrijven en het milieu. De ChristenUnie heeft daarbij een belangrijk vertrekpunt; Wij geloven dat de Schepper ons de zorg voor de aarde toevertrouwd heeft. Dit geeft ons de taak om vanuit het waterschap bij te dragen aan het goed doorgeven van de aarde aan onze kinderen.

Zo doen we ons werk

De ChristenUnie staat voor verantwoord waterbestuur. Dat betekent voor ons dat we weloverwogen toekomstgerichte keuzes maken. Dat kost geld. Maar we vinden dat het behalen van (milieu)doelen belangrijker is dan het zo goedkoop mogelijk uitvoeren van het werk. Milieu en daarmee welzijn van mensen en dieren mogen wat kosten.

Wij willen ons werk doen in samenwerking met andere overheden, bijvoorbeeld gemeenten, een klein deel van de provincie Zuid-Holland en vooral de provincie Utrecht. We luisteren daarbij goed naar wat inwoners, milieu-organisaties en bedrijven ons vertellen. Alleen zo kan de overheid bijdragen aan een duurzaam gebruik van onze omgeving. Het waterschap moet zich dan ook niet beperken tot de kerntaken. We kijken met een brede blik naar de problematiek van vandaag en morgen. Ontwikkelingen zoals het Deltaprogramma², maar ook de invoering van de Omgevingswet geven veel aanknopingspunten.

Ook bij de verwerking van afvalwater staan de ontwikkelingen niet stil. Door grondstoffen en energie te winnen uit het afvalwater kunnen we een bijdrage leveren aan een duurzame en circulaire economie. De investeringen die we daarvoor doen zullen zich op termijn deels terugbetalen. Daar letten we op want zo kan de stijging van de kosten wat worden beperkt op de lange duur.

¹ De formele naamgeving van deze taken is waterkeringenbeheer, watersysteembeheer en afvalwaterzuivering. Daarnaast zijn aan verschillende waterschappen door de provincie ook nog neventaken opgedragen.

² <https://www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma>

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Het waterschap gaat ergens over!	2
Dit is onze motivatie	2
Zo doen we ons werk	2
Inhoudsopgave	4
Onze kandidaten voor het waterschapsbestuur	5
Het waterschap werkt in dienst van de samenleving	6
Het waterschap biedt perspectief aan Landbouw en Economie	7
Het waterschap bevordert de gezondheid van mens en dier	9
Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water	10
Het waterschap werkt klimaatbestendig	12
HDSR zorgt voor natuur en milieu	14
Het waterschap brengt water en recreëren samen	15
Het waterschap gaat verantwoord om met uw geld	16

Onze kandidaten voor het waterschapsbestuur

	Naam	Woonplaats
1.	Christine Pleijsier	Utrecht
2.	Jan Overweg	Elst
3.	Martin Monrooij	Nieuwegein
4.	Marja Benders-Molenaar	Oudewater
5.	Paul Zeef	Bunnik
6.	David vd Belt	Huis ter Heide
7.	Bas Lont	Utrecht
8.	Bert de Leede	Lopik
9.	Ike Roetman	Maarssen
10.	Arie Kool	Linschoten
11.	Casper Voorberg	Houten
12.	Martin van der Grift	Bilthoven
13.	Hugo Bulk	Woerden
14.	Annet Ploeg	Zeist
15.	Algert Wentink	Utrecht
16.	Connie Brouwer	Bilthoven
17.	Els Kooij	IJsselstein
18.	Arne Schaddelee	Bunnik
19.	Kees van Kranenburg	Driebergen

Wat mag u verwachten van ons team van kandidaten voor het waterschapsbestuur?

- Bestuurlijke ervaring en een dienstbare, leergierige en integere opstelling.
- Oog voor een duurzaam waterbeheer, zodat onze kinderen niet worden opgezadeld met problemen die we nu al kunnen voorzien.
- Het vermogen om verbindingen te leggen met belanghebbenden in de samenleving.
- Goed rentmeesterschap: in onze besluiten weegt het milieu zwaar mee.
- Transparantie bij de besluitvorming en zorgvuldigheid bij de afweging van belangen.
- Aanspreekbaar op de gedragscode van de ChristenUnie. Deze code is bedoeld om de integriteit van de bestuurders te waarborgen.

Het waterschap werkt in dienst van de samenleving

In Nederland speelt water een grote rol. Als ChristenUnie zien we de zorg voor Gods schepping als onze opdracht en op basis daarvan nemen wij bestuurlijke verantwoordelijkheid. Dat leidt tot herkenbaar rentmeesterschap. De mens en zijn behoefte zien wij niet als de maat der dingen. We maken keuzes in het zoeken naar balans tussen ecologie en economie, tussen welzijn en welvaart en tussen beschermen en benutten. We doen dat met het oog op onze kinderen en kleinkinderen en richten ons daarbij op de lange termijn. Financiën zijn volgend voor het beleid, niet bepalend of begrenzend.

De ChristenUnie-fractie wil bewust meebouwen aan een transparante overheid. De fractie is daarom ook aanspreekbaar op haar handelen. Wij zijn goed bereikbaar, en geven rekenschap wanneer dat gevraagd wordt.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Gelijke kansen voor iedereen.** De ChristenUnie gelooft in de kracht van de parlementaire, democratische rechtstaat. Iedereen telt evenveel mee. Als burger en als kiezer.
- **Heldere communicatie over wat we doen.** Bij alle grote werken moet worden ingezet op maximale communicatie met omwonenden/ betrokkenen, belanghebbenden en belangstellenden. Burgers verdienen tijdig de juiste informatie.
- **Het versterken van het vertrouwen tussen overheid en haar inwoners.** De democratie kan alleen bestaan bij de gratie van het vertrouwen van burgers. Dat vertrouwen moet worden teruggewonnen en versterkt. We werken daarom aan een betrokken en toekomstgerichte bestuurscultuur. Transparantie is daarbij een sleutelwoord. We werken aan een cultuur waarin de overheid zelf de regels en wetten precies naleeft en het vertrouwen heeft dat de burgers dat ook doen.
- **Het serieus nemen van inwoners en bedrijven die hun problemen delen met het waterschap.** Wij staan open voor gesprek en geven fouten toe. Ook als dat geld kost.
- **Maatwerk burgerparticipatie.** We streven ernaar dat burgers, milieuorganisaties, bedrijven, kennisinstellingen en medeoverheden vroegtijdig en volwaardig betrokken worden bij onze gebiedsprocessen en projecten. Dit maakt ons werk lastiger. Maar het brengt ons extra informatie. Die extra gegevens en standpunten leiden tot besluiten met een groter draagvlak. Al zullen we het nooit iedereen naar de zin kunnen maken.
- **Serieus nemen van adviezen.** De adviezen van Rekenkamer, Ombudsman en externe Bezwaaradviescommissies moeten zeer zwaar meewegen in beleid en de besluiten van het waterschap. Wij kijken hier alleen van af als dit uitvoerig gemotiveerd is.
- **Goed gedrag belonen.** De wateropgave is breed. Het realiseren daarvan vraagt inzet van allen. Dat dragen we voortdurend uit. We nodigen niet alleen overheden, maar ook maatschappelijke en economische sectoren en zeker ook burgers uit om bij te dragen. Alleen samen kunnen we bereiken wat nodig is. De inzet van anderen stimuleren we door bijdragen aan de opgave te belonen.

Het waterschap biedt perspectief aan Landbouw en Economie

Klimaatverandering is aan de orde van de dag. We zien vaker langdurig droge periodes én wateroverlast door grote hoeveelheden neerslag. De ChristenUnie wil daarom werken aan 'droge voeten' aan de ene kant en het vasthouden van oppervlaktewater aan de andere kant. In Nederland zijn we kampioen water afvoeren. We weten inmiddels dat dit onnatuurlijke proces ernstige gevolgen heeft voor de ecologie en biodiversiteit.

Voor de ChristenUnie zijn water en bodem leidend voor het inrichten en het gebruiken van onze leefomgeving. Dat betekent een verandering in het huidige beleid. Dat is vooral gericht op het de voldoen aan economische belangen. Het waterstanden worden nu laag gehouden en overtollig water wordt afgevoerd. Dat moet anders: grondwaterstanden in de veenweidegebieden moeten omhoog. En in het hele werkgebied moeten voorzieningen worden getroffen om water vast te houden. Wat vandaag 'overtollig' is, is morgen hard nodig.

Wij kiezen voor een economie die voor mensen werkt in plaats van andersom. Daarbij is het niet het uitgangspunt om te streven naar maximale groei, maar naar maximale bloei. De agrarische sector is van belang voor onze voedselvoorziening. Daarnaast levert zij een bijdrage aan de economie in Nederland. Wij vinden de sector dus belangrijk. Maar niet belangrijker dan de belangen van mens en milieu. We willen agrariërs helpen bij het onderhouden van het landschap en de bescherming van biodiversiteit. Daarbij vragen we de sector een bijdrage te leveren aan het herstellen van natuurlijke kringlopen.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Innovatie voor het herstel van ecologische waarden.** Waar mogelijk gaan we voor een natuurlijke inrichting van het watersysteem. De ChristenUnie ziet ook mogelijkheden in innovatie, zeker bij de waterzuiveringstaak. Zo kunnen ook nieuwe stoffen uit het water worden gehaald.
- **Het gebruik van innovatieve gewasbeschermingsmiddelen.** De doelen uit de Kader Richtlijn Water voor ecologie, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen kunnen we niet halen als we op de huidige manier verder gaan. De ChristenUnie vindt dat we door innovatie van gewasbeschermingsmiddelen de kwaliteit van het water en onze natuur sterk kunnen verbeteren. Bovendien wil de ChristenUnie dat kunstmest vervangen wordt door meer natuurlijke vormen van bemesting.
- **Kringlooplandbouw.** De ChristenUnie wil boeren graag helpen om hun kringloop gesloten te krijgen die op nationaal/regionaal niveau haalbaar is. Als waterschap kunnen we hieraan een bijdrage leveren, bijvoorbeeld door hergebruik van mest en opvang van nutriënten te stimuleren. Dat heeft een positieve invloed op de waterkwaliteit.
- **Een waterschap dat samenwerkt voor een duurzame leefomgeving.** De ChristenUnie kijkt niet alleen naar de kerntaken (schoon, voldoende en veilig water), maar ook naar de ontwikkeling van een duurzame (leef)omgeving. Dat kan een waterschap niet alleen. De ChristenUnie wil dat het waterschap dat doet in samenwerking met andere overheden, ondernemers, betrokken inwoners en het onderwijs.
- **Investeren in kennis over water.** Nederland is wereldkampioen watermanagement. De ChristenUnie wil blijven investeren in deze kennis in samenwerking met de andere waterschappen. De ChristenUnie wil jonge mensen betrekken bij watervraagstukken via

scholen, jeugdbesturen en de watteraad. Wij willen onze kennis en vaardigheden met delen. Nationaal en internationaal.

Het waterschap bevordert de gezondheid van mens en dier

Voldoende schoon en gezond water in de leefomgeving is van groot belang voor de gezondheid van mens en dier. Ook de landbouw en industrie hebben groot belang bij zoet water. Maar de aanwezigheid van voldoende en schoon water is steeds minder vanzelfsprekend. Daarom is het belangrijk zorgvuldig om te gaan met het beschikbare zoete water. En we moeten werken aan het vergroten van de kwaliteit hiervan.

De ChristenUnie zet daarom maximaal in op behoud van zoveel mogelijk zoet water van een zo goed mogelijke kwaliteit. Dat doen we bij voorkeur op een zo natuurlijk mogelijke manier.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Behoud en vergroting van onze zoetwatervoorraad.** 97% van het water op aarde is zout. Wat er aan zoet water is, moet beschermd worden. Onze drinkwatervoorziening is ervan afhankelijk. Ook landbouw, natuur en industrie hebben belang bij voldoende, gezond en zoet water. We maken zoveel mogelijk gebruik van natuurlijke omstandigheden: het verruimen van waterlopen, bufferen van zoet water op plaatsen waar dat kan en het vergroten van zoetwatervoorraden in de bodem. Vooral op de Utrechtse Heuvelrug is dit van belang.
- **Aanpakken van watervervuiling.** Watervervuiling pakken we streng aan. De vervuiler betaalt de kosten voor het opruimen van de vervuiling. Verontreinigingen door botulisme en blauwalgen worden zoveel mogelijk bestreden. We werken aan verbetering van de kwaliteit van het water uit de waterzuiveringen. Dat mag geen afbreuk doen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. En bij voorkeur verbetert het de kwaliteit van het oppervlaktewater. Dat vraagt forse investeringen.
- **Duidelijkheid over de beschikbaarheid en verdeling van zoet water.** We werken samen met Rijk, Provincies, Gemeenten en belanghebbende sectoren, met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Voor iedereen moet duidelijk zijn wie waarvoor verantwoordelijk is.
- **Sectorale belangen moeten niet bekostigd worden uit gemeenschapsgeld.** Het kan voorkomen dat er meer zoet water gevraagd wordt dan er beschikbaar is. De organisaties die daar belang bij hebben of bij betrokken zijn overleggen om na te gaan hoe dat probleem kan worden opgelost. Als het waterschap daaraan mee kan werken, zal zij dat doen. In dat geval zal de betreffende sector daarvoor de kosten betalen.
- **Het juiste grondgebruik op de juiste plaats kan problemen voorkomen.** Bij het toestaan van nieuwe functies in een gebied moet rekening gehouden worden met de kwantiteit en kwaliteit van het beschikbare water in een bepaald gebied. Op deze manier voorkomen we problemen in de toekomst. Daarnaast kijkt de ChristenUnie kritisch naar het huidige gebruik. Als dat watertechnisch niet verstandig is zal de ChristenUnie daar werk van maken ter verandering.

Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water

De ChristenUnie wil dat wij en de generaties na ons veilig in Nederland kunnen wonen en werken. Het waterschap zorgt voor de bescherming tegen water. Sterke dijken, goed onderhouden waterkeringen en een waterrobuuste omgeving zijn van levensbelang.

Veiligheid is niet vanzelfsprekend. We moeten blijven investeren om ons te beschermen tegen de gevaren van teveel en te weinig water. De zomer van 2021 is daar een goed voorbeeld van met ongekend hoogwater in de grote rivieren en enorme overstromingsschade in Limburg. De perioden van ernstige droogte in 2018, 2019 en 2022 lieten zien dat dijken ook hier gevoelig voor zijn.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Veilige dijken.** Het veranderende klimaat stelt hogere eisen aan het ontwerp én het beheer van dijken. Het uitvoeren van deze taken heeft daarom prioriteit. De verwachting is dat de waterafvoer in de grote rivieren en beken steeds meer met pieken gepaard gaat en de druk op de dijken en kades vergroot. De dijken en kades moeten bestand zijn tegen hoge piekafvoeren en langdurige droogte. Voor HDSR valt de komende periode vooral de dijkversterking van de Lekdijk op. Een programma dat naast waterveiligheid ook kansen biedt voor de omgeving en de biodiversiteit.
- **De beheersing van muskusratten.** Omdat muskusratten de veiligheid van waterkeringen aantasten moet de populatie zo klein mogelijk worden gehouden. Bij die beheersing moet dierenleed wel zoveel mogelijk worden voorkomen. Bijvangst van beschermde diersoorten moet worden vermeden.
- **Het goed informeren van inwoners en bedrijven over de waterrisico's en investeringen.** Veel inwoners van Nederland zijn zich niet bewust van het gevaar van water en het wonen in een laaggelegen delta. Veel mensen beseffen niet hoeveel inspanningen en middelen dit vergt. Voorlichting en educatie vergroot het bewustzijn.
- **Het beperken van bodemdaling.** Met name in de veenweidegebieden in het westen van het werkgebied van HDSR is sprake van ernstige bodemdaling. Doordat de bodem zakt worden ook de gevolgen van een overstroming heviger. Daarnaast leidt bodemdaling tot extra CO₂-uitstoot (veen), kwel en verzilting. Dit moet anders. De leefbaarheid en houdbaarheid van wonen en agrarisch gebruik in deze gebieden staat onder druk. Er wordt al jaren geëxperimenteerd met maatregelen die de bodemdaling moeten tegengaan. Maar wetenschappelijk bewijs dat deze maatregelen echt werken is er nog niet. De ChristenUnie wil evaluatie van de huidige projecten voordat er verder wordt geïnvesteerd in deze dure oplossingen.
- **Het maken van slimme locatiekeuzes.** Het waterschap stimuleert de samenleving om meer waterbewust te besluiten over ruimtelijke ontwikkelingen. Wonen op lage, overstroombare plaatsen met een kwetsbare waterhuishouding wordt ontmoedigd. Zo wordt voorkomen dat extra grondstoffen, CO₂ en energie nodig zijn om bijvoorbeeld woningen of grond op (te) lage plaatsen droog te houden. Zo dat al mogelijk is op de lange termijn.
- **Het benutten van kansen.** Het waterschap moet proactief kansen in ruimtelijke ontwikkelingen voor bijvoorbeeld fiets- en wandelpaden, natuurontwikkeling en bloemrijke

dijken verzilveren. Op deze manier kan op een goedkope manier veel maatschappelijke winst worden geboekt. Vroegtijdig en intensief samenwerken met andere overheden en organisaties is hiervoor noodzakelijk.

Het waterschap werkt klimaatbestendig

Het klimaat is altijd in beweging. Natuurlijke én menselijke invloeden zorgen voor verandering. De klimaatverandering die we de afgelopen decennia meemaakten heeft gevolgen voor mens, natuur en milieu. Sinds 1900 is de temperatuur in Nederland met bijna 2°C gestegen en is de hoeveelheid neerslag gemiddeld met 20-25 procent toegenomen. En ervaringen in de laatste jaren tonen aan dat ook droogte ons flink parten kan spelen.

Nederland is extra kwetsbaar voor overstromingen omdat ons land voor een groot deel onder de zeespiegel ligt. Ook kan klimaatverandering leiden tot een tekort aan drinkwater.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Herstellen van het natuurlijke bodem- en watersysteem.** De gevolgen van klimaatverandering kunnen we alleen opvangen door de veerkracht van het natuurlijke bodem- en watersysteem te herstellen en effectieve afvoer- en bergingsvoorzieningen te realiseren.
- **De rekening niet doorschuiven naar toekomstige generaties.** De ChristenUnie wil dat de openbare ruimte in Nederland ruim vóór 2050 waterrobuust en klimaatbestendig (duurzaam) is. Wij mogen door onze keuzes onze (klein-)kinderen niet opscheppen met torenhoge lasten en niet-beheersbare maatschappelijke vraagstukken. Het klimaat wacht niet op ons!
- **Meer water vasthouden in onze bodem.** Herstel van het natuurlijke systeem begint met het vergroten van de infiltratie van regenwater in de bodem. Het vasthouden van water in de bodem neemt in stedelijk én landelijk gebied af. Door meer water vast te houden krijgen we bij hevige regenval minder wateroverlast. En tijdens droogte blijft water langer beschikbaar om verkoeling te bieden. De hooggelegen zandgronden zoals de Utrechtse Heuvelrug zijn van oudsher een bergplaats voor belangrijke strategische zoetwatervoorraden. Deze functie moet worden hersteld en geoptimaliseerd.
- **Meer toezicht op het oppompen van water uit de grond en uit het oppervlaktewater.** Zoet water is een schaars goed. Dat betekent dat de verdeling zorgvuldig moet gebeuren. Toezicht daarop is nodig. Er moet één toezichthouder komen op het oppompen van grondwater. Ook moet er werk worden gemaakt van regionale verdringingsreeksen zodat het voor inwoners, boeren en tuinders duidelijk is wat de beschikbaarheid van water in tijden van droogte is.
- **Vergroenen van stedelijke gebieden.** Stedelijke gebieden zijn veelal verhard en versteend. Daardoor is de natuurlijke veerkracht en sponswerking is verdwenen. Schoon hemelwater wordt grotendeels via het riool afgevoerd en als gevolg hiervan verontreinigd. Minder verharding (meer infiltratie van hemelwater, minder hittestress), meer groen (verkoeling, biodiversiteit) is een verstandige strategie. Het waterschap denkt mee.
- **Ondersteunen van burgerinitiatieven.** Voor klimaatbestendige dorpen en steden hebben we fysieke groene ruimte zoals parken, wadi's, daken en tuinen nodig. Maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering te verzachten kunnen opkomen uit burgerinitiatieven: meer groene daken en groene tuinen. Wij stimuleren dat bij de aanleg van wijken voldoende aandacht is voor een natuurlijke, ecologisch waardevolle inrichting.

Het waterschap werkt circulair en energieneutraal

De ChristenUnie wil dat HDSR in 2050 volledig circulair is. Dat betekent een voortgaan op de reeds ingeslagen weg. Door energie te besparen én op te wekken, grondstoffen te besparen én te hergebruiken/ winnen, wordt de impact op de natuur en milieu beperkt en de regionale economie versterkt. Dat vraagt een inspanning van ons allemaal. Alle producten en diensten moeten zó worden ontworpen dat de waarde, herbruikbaarheid, kwaliteit en levensduur voor een lange periode is gegarandeerd. En dat het restmateriaal na gebruik opnieuw kan worden benut. Van bezit naar gebruik, van afval naar grondstof, van eenmalig benutten (lineair) naar sluitende kringlopen (circulair). De ChristenUnie wil dit principe toepassen bij de inkoop, ontwerp, realisatie en beheer van eigendommen en installaties.

Klimaatverandering is een belangrijke aanleiding voor de energietransitie van fossiele naar duurzame, schone bronnen. CO₂-reductie staat hierbij voor de ChristenUnie centraal. Duurzaam energiegebruik is noodzakelijk voor een CO₂-arme samenleving in 2050. Om de nationale klimaatambities te halen, moet Nederland de energietransitie versnellen. Waterschappen hebben hierbij een rol.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Zoveel mogelijk hergebruik van materialen.** De ChristenUnie vindt het vanuit verantwoord rentmeesterschap belangrijk dat bestaande (rest)materialen zoveel mogelijk worden hergebruikt. Op de rioolwaterzuiveringsinstallaties van het waterschap kan schoon water, energie en grondstoffen worden teruggewonnen uit rioolwater.
- **Benutten van lokale kringlopen.** Nieuwe materialen zijn bio-based en bij voorkeur lokaal geproduceerd in een kringloopeconomie. Vrijkomende biomassa bij het onderhoud van wateren en dijken wordt lokaal als bodemverbeteraar verwerkt.
- **Opwekken en besparen van energie.** De waterschappen leveren een bijdrage aan de verduurzaming van de energieproductie en het energiegebruik in Nederland. De komende jaren wil de ChristenUnie nog meer inzetten op warmtewinning uit rioolwaterzuiveringen, riolen of oppervlaktewater.
- **Duurzaam inkopen van materialen.** HDSR blijft fors inzetten op duurzaam en sociaal inkopen, bijvoorbeeld duurzame materialen en energiezuinige apparaten en technieken toepassen. Experimenteren om duurzame technieken (verder) te ontwikkelen wordt in beleid en partnerkeuze bij projecten bevorderd. Het reduceren van zuiveringsslib en het terugwinnen van warmte en grondstoffen hieruit zorgt ervoor dat klimaat, mens, milieu en natuur erop vooruitgaan.

HDSR zorgt voor natuur en milieu

We zijn rentmeesters. Dit betekent dat de ChristenUnie verantwoord om gaat met de natuur en het milieu.

De natuurontwikkeling lift mee met een adequaat waterbeheer. En waterkwaliteit profiteert van biodiversiteit. We willen biodiversiteit – de verscheidenheid aan planten- en diersoorten - in en om zoveel mogelijk kilometers sloten vergroten. Een grote variatie aan teelten levert een bijdrage aan biodiversiteit. Daarbij moet aandacht zijn voor weidevogels en voor de bescherming van bijenkolonies en insecten.

De ChristenUnie werkt waar mogelijk aan een gezonde leefomgeving waarin het goed wonen en werken is. De agrariërs spelen een rol van betekenis voor landschaps- en natuurbeheer in ons land. Daarom zijn ze een logische gesprekspartner.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Versterken van biodiversiteit.** HDSR stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van een gezonde biodiversiteit. Het ontstaan en behouden van een goede biodiversiteit is een complex samenspel waarin de waterkwaliteit maar ook de sloten en wateroevers een belangrijke rol vervullen.
- **Beheren van sloten op een manier die goed is voor de natuur.** De ChristenUnie wil een goed en verantwoord onderhoud van sloten en wateroevers. De gevolgen van de huidige controle van het slootbeheer (de schouw) voor de waterkwaliteit en de waterdieren wordt kritisch bekeken en aangepast. Tijdens het onderhoud van de sloot moet op veel plekken meer vegetatie blijven staan in plaats van worden weggehaald. Op die manier worden planten en dieren niet verstoord door baggerwerk. Dit is een goede impuls voor biodiversiteit die niets kost. Daarnaast scheelt dat onderhoudswerk en uitstoot van baggermachines. HDSR moet dit actief uitdragen aan de slootbeheerders.
- **Bestrijden van invasieve exoten.** Planten en dieren die niet van nature voorkomen in ons land vormen lijken vaak een bedreiging te vormen voor de biodiversiteit en de waterkwaliteit. Naast effectieve bestrijding is er ook oog voor de kracht van de natuur zelf: die kan op termijn vaak ook veel problemen oplossen. Maar niet allemaal.
- **Versterken van waterkwaliteit volgens de Europese norm.** Volgens de Europese Kaderrichtlijn Water moet uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van het water op orde zijn, zowel chemisch als ecologisch. We houden tenminste vast aan het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. HDSR meet en monitort de toestand van de wateren in haar gebied en neemt alle maatregelen die nodig zijn om aan de richtlijn te voldoen voor zover dat de verantwoordelijkheid van HDSR is. Alleen op die manier blijft ons oppervlaktewater schoon.
- **Een gezonde visstand:** De ChristenUnie streeft naar een gezonde visstand. Waterwerken worden waar mogelijk zo visvriendelijk en passeerbaar gemaakt. Bijvoorbeeld voor de paling en de bot. Een goede visstand draagt bij aan een gezonde ecologie van de wateren en heeft een positief effect op de waterkwaliteit.

Het waterschap brengt water en recreëren samen

Het water is belangrijk voor de recreatie. We mogen genieten van het water en de natuur. Denk aan zwemmen, schaatsen, varen. Het waterschap bevordert dat paden langs het water en de dijken zo veel mogelijk beschikbaar zijn voor wandelaars en fietsers. Ook zorgt het waterschap voor de monitoring van het zwemwater³, zodat er veilig gezwommen kan worden.

De ChristenUnie vindt dat HDSR op verzoek van de provincies of gemeenten ook recreatietaken of taken ten aanzien van gebieds- en landschapontwikkeling uitvoeren. Het waterschap is daarbij niet verantwoordelijk voor de financiering. De ChristenUnie wil dat het waterschap vooraf heldere afspraken maakt met de betrokken partijen. Een belangrijke randvoorwaarde voor de ChristenUnie is dat recreatief gebruik van het water niet in strijd is met de kerntaken van het waterschap.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Recreatieve wensen van burgers.** Zo kan er in overleg met betrokkenen, de gemeente of de provincie, ruimte ontstaan voor de aanleg van wandelpaden, kanovoorzieningen, zwemwatervoorzieningen of bijvoorbeeld een fietsbrug of –pont.
- **Recreatie in harmonie met de natuur.** Recreatie mag niet leiden tot verstoring of vervuiling van natuurgebieden. Bij het maken van plannen wordt rekening gehouden met dieren en planten uit het gebied. Waar mogelijk, zoals op de Kromme Rijn, worden geen vergunningen meer gegeven voor varen met boten op fossiele brandstof.
- **Afstemming met de particuliere grondeigenaren.** We willen niet dat recreatieve gebruik leidt tot overlast voor de omgeving. De plannen worden daarom afgestemd met de belanghebbenden.
- **Een goede omgang met de Nederlandse historie in en rond het water.** Er moet zorgvuldig worden omgegaan met het watererfgoed zoals watermolens, sluisen en gemalen. Bijzondere watergangen zoals beken, sprengen, inundatiekanalen of fortgrachten krijgen extra aandacht.
- **De realisatie van architectonische verantwoorde gebouwen en gemalen.** Bij de aanleg van watergangen, dijken of andere waterinfrastructuur wordt gezorgd dat deze goed worden ingepast in het landschap.
- **Goede voorzieningen voor de recreatievaart.** Toeristische routes met afmeerplaatsen en afgiftepunten voor vuilwater vormen de basis voor verantwoorde recreatievaart. Plezierboten mogen hun septic tank niet lozen op het oppervlaktewater. Het waterschap spant zich daarvoor in.

³ Dit betreft een door de provincie aan het waterschap opgedragen neventaak.

Het waterschap gaat verantwoord om met uw geld

De ChristenUnie vindt dat HDSR verstandig moet omgaan met het belastinggeld.

We spannen ons in om een verhoging van de lasten voor inwoners en bedrijven te beperken. Bij de uitvoering van de werkzaamheden moet het waterschap altijd zoeken naar de meest efficiënte en slimme aanpak binnen de gekozen aanpak. Bij een eerlijke verdeling van de waterschapslasten hoort dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Daarbij hebben we in het bijzonder oog voor de lagere inkomens.

De ChristenUnie vindt dat het waterschap zijn taken en werkzaamheden uitvoert tegen de maatschappelijk laagste kosten. Dat betekent niet dat we de kosten altijd zo laag mogelijk houden. Dat betekent wel dat we met onze uitgaven de doelen op lange termijn zo goed mogelijk willen bereiken tegen zo laag mogelijke kosten. Dat kan betekenen dat er op korte termijn flink geïnvesteerd moet worden. Bijvoorbeeld in technologie voor waterzuivering. Op de lange duur levert dat het meest op. En ja: de ChristenUnie is bereid risico's te nemen voor een beter milieu voor onze kinderen en kleinkinderen.

De ChristenUnie houdt vast aan het principe dat de vervuiler of de veroorzaker van een waterprobleem (mee)betaalt aan de benodigde opruimmaatregelen. Kosten en lasten willen we niet doorschuiven naar de volgende generaties.

Het waterschap werkt democratisch en legt publiekelijk verantwoording af over de genomen besluiten. Jaarlijks wordt inzichtelijk gerapporteerd over de uitgevoerde werkzaamheden en de besteding van de middelen. Op deze manier wil de ChristenUnie ervoor zorgen dat u weet waaraan het waterschap uw geld besteedt.

De ChristenUnie kiest voor:

- **Beheersing van de van de waterschapslasten.** De ChristenUnie kijkt vooral naar de lange termijn. Vooruitzien kan kosten in de toekomst voorkomen. Bij de besluitvorming over investeringen worden de risico's helder in beeld gebracht. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse mag hierbij niet ontbreken.
- **Benutten van subsidies voor projecten van het waterschap.** Ook middelen van het Rijk, de provincie of de Europese Unie worden door het waterschap ingezet om boven op de eigen taken extra doelen te realiseren voor natuur, recreatie en landschap.
- **Duurzaam financieel beleid.** We verschuiven de kosten niet naar volgende generaties. Om de toekomstige rentelasten tot een acceptabel niveau te beperken kunnen de lasten op korte termijn worden verhoogd. Zo ontstaat er geen schuldenberg voor de toekomstige generaties.
- **Geld voor versnelling naar CO2-neutraal waterschap.** Financiële voordelen die HDSR kan hebben uit hun eigen fossielvrije duurzame energieopwekking, wordt gebruikt voor extra investering in projecten die bijdragen voor het behalen van de klimaatdoelstellingen van 2030. Op deze manier versnellen we een CO2-neutraal waterschap.

- **Eerlijke en integere omgang met investeringen.** Voor investeringen willen we afschrijven over de reëel te verwachten levensduur. De ChristenUnie wil kapitaalvernietiging voorkomen en niet meewerken aan boekhoudkundige of fiscale trucs en risicovolle financiële constructies. Als er kosten zijn die we moeten nemen voor de toekomst, dan moeten we die nemen. En daar geen doekjes om doen. En ja, dat kan nu financieel pijn doen.
- **Eerlijke kostenverdeling over de verschillende belangencategorieën.** Naar verhouding betalen ingezetenen nu vaak te veel. Onze uitgangspunten zijn: de vervuiler of degene die het meeste voordeel heeft bij de waterschapstaak betaalt ook het meest. Bij een herziening van het belastingstelsel zal dit ons uitgangspunt zijn.
- **Eigen rekenkamer.** Een eigen rekenkamer ondersteunt bij de controle op een efficiënte realisatie van de doelen van het waterschap door het algemene bestuur. HDSR blijft hierin samenwerken met Waterschap Rivierenland. Aanbevelingen van de Rekenkamer worden vertaald in beleid.
- **Samenwerken met andere overheden.** De ChristenUnie wil dat er heldere afspraken zijn over de kostenverdeling tussen overheden. Samenwerking moet leiden tot een zichtbaar positief financieel resultaat voor inwoners en bedrijven.⁴

⁴ In het Nationale Bestuursakkoord Water zijn door de overheidsorganisaties landelijke afspraken gemaakt over samenwerking en kostenbesparing. De waterschappen voeren de gemaakte afspraken uit.